

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Greșelile și păcatele politice de naționalități.

I.

În epoca extinsă asupra multor veacuri ale existenței statului nostru, n'a existat „chestie de naționalitate”. Intreaga atențiune și putere a națiunii politice, compusă din popoare de multe limbi, a fost reclamată de luptele sângeroase purtate pentru existență, și această luptă pe moarte și viață a unit popoarele patriei, fără deosebire de limbă, întru apărarea căminului comun, amenințat în existența fizică.

Cu limba nu și-a bătut capul nime. Nisuițe culturale s'au manifestat numai la o parte disparentă a clasei privilegiate, dar și aici mai mult în direcție internațională-cristiană, decât maghiară-națională.

Nime nu s'a gândit la crearea unei unități de limbă, după ce era încă în vie memorie vorba paradoxală a primului nostru rege sfânt: *regnum unius linguae debile et imbecillum*.

Numai revoluția spirituală, care a însoțit războiul pentru libertate, a fost chemată să generalizeze așa numitele nisuițe culturale naționale, atât în conștiința maghiarimei, cât și în a celor de altă seminție.

Evoluțiunile acestea spirituale au dat naștere nisuițelor contrare culturale și de rasă, cărora este a se mulțami nașterea chestiei celei mai mari, mai grele și mai arzătoare în politica internă, a problemei naționaliste.

Pe urma ideilor mari și a idealurilor democratice naționale ale marelui revoluționar, uriașii spirituali ai națiunii noastre au contemplat la 1868 prima modalitate sistematică pentru rezolvarea acestei probleme, și au stabilit în articolul de lege 44 ideile conducătoare și dispozițiunile concrete, prin cari credeau că poate fi asigurată pacea cu naționalitățile.

Conceptia largă a lui *Deák Ferencz* și a baronului *Eötvös József* a mâncat din principiul „*cuique suum*” și din ideea fundamentală de aci isvorâtă, ca să se dea Maghiarului ce e al Maghiarului, iar naționalităților aceea ce lor le compete, atât pe baza legii naturei, cât și pe baza tradiției istorice a țării.

Acești mari bărbați aveau înaintea ochilor o națiune politică unitară, nedespărțită, ai cărei membri egal îndreptățiți sunt toți cetățenii patriei. Aceasta o exprimă și cuvintele de introducere ale legii de naționalități:

„Fiindcă toți cetățenii Ungariei, chiar și după principiile fundamentale ale constituției, formează împreună o națiune în înțeles politic, națiunea ungară unitară și nedespărțită, al cărei membru egal îndreptățit e fiecare cetățean, aparțină el la oricare naționalitate;

fiindcă mai departe aceasta egală îndreptățire numai cu privire la întrebarea oficioasă a diferi-

telor limbi usuate în țară, și numai întru atâta poate fi supusă regulilor speciale, întrucât o cere aceasta unitatea țării, posibilitatea practică a guvernării și a administrației, și executarea punctuală a justiției: *deplina egală îndreptățire a cetățenilor rămânând neatinsă pentru toate celelalte raporturi*, cu privire la întrebarea oficioasă a diferitelor limbi vor servi ca cinsură următoarele reguli”.

După introducerea acestei legea însăși drepturile și restrângerile întrebării limbilor, și stabilește, că *în școlile confesionale limba de propunere poate fi stabilită în liberă voce* (§-ul 14), ba decretează chiar, că:

„Din punctul de vedere al cultivării și al bune stări publice fiind și pentru stat succesul instrucțiunii publice cel mai înalt scop, e dator acesta (statul) să se îngrijască, după putință, ca în institutele de stat, cetățenii de orice naționalitate, acolo unde trăiesc împreună în masse mai mari, să se poată cultiva în apropierea ținutului lor în limba lor maternă, până acolo, unde se începe cultivarea mai înaltă academică”, iar mai departe dispune, că:

„În institutele inferioare și superioare de stat, existente în ținutul acela, ori de acum înainte înființate, în cari sunt în us mai multe limbi, pentru fiecare din aceste limbi să se creeze catedră de limbă și literatură”.

Că oare umblat'a pe cale corectă legislațiunea dela 1868, când contrastele naționaliste a crezut că le va evita prin echitatea și toleranța tradițională de drept, respective de limbă, rămâne chestie deschisă, câtă vreme noi am pus în vigoare numai o parte din dispozițiunile legii amintite, iar cu executarea celeialalte părți am rămas datorii naționalităților noastre.

Prin aceasta am creat primul gravamen, un moment psihologic, care în sine luat e acomodat se motiveze supărarea și neîncrederea concetățenilor de altă limbă. Tocmai de aceea, nu pot considera de justificată ipoteza accentuată ca motiv pentru denegarea punerii în vigoare a legii, respective a executării legale a ei, că *naționalitățile, prin ținuta lor nemulțămitoare și dușmănoasă s'au făcut nevrednice de favorurile ce se intenționase a li se da*.

Răsturnată fiind ipoteza aceasta, devine dubioasă și conclusia scoasă din ea, după care am comite greșală politică, sinucidere națională, dacă am da în mâna „*inimicilor*” nostri o astfel de armă, pe care o vor întoarce în contra noastră și întăriți cu ajutorul ei se vor năpusti asupra nimicirii supremației noastre naționale.

Nedumeririle ce le am față cu astfel de ipoteze mi-le întăresc încă și experiențele generale psihologice, cari ne învață se cunoaștem acel elementar adevăr, că *afecțiunea semenului nostru numai bunăvoința manifestată față de el, și mai ales respectarea intereselor sale juste poate se odrește și asigure, pe când tratarea nedreaptă, egoistă și răutăcioasă încă*

și din dulcele nostru frate face dușman pentru noi.

Tocmai de aceea, concetățenilor de altă limbă numai atunci li-s'ar putea face imputarea, că sunt nemulțămitori și nevrednici de favorurile de drept, dacă le-am fi dat aceea cu ce le suntem datori, pe deplin și fără detragere. Și tocmai această detragere, reținerea unei însemnate părți din drepturile la cari ne obligă legea fundamentală de naționalități, de natura unei convențiuni de drept public, confiscarea acelora în mod unilateral și volnic, formează punctul critic, dela care mâncând, am construit o ipoteză și mai nouă și și mai critică, anume, că *naționalitățile noastre sunt dușmanii naturali ai statului maghiar și ai națiunii maghiare, și primind tot ca axiomă, pe ea ne-am clădit cel mai nou sistem politic, al cărui principiu conducător e, contopirea naționalităților, nimicirea individualității lor proprii etnice*.

Cu aceasta am provocat apoi pe față, nu numai antipatia compatrioților de altă limbă, dar și înverșunata lor rezistență față de sistemul și de măsurile, în cari ei văd atentat nedrept îndreptat în contra limbii lor, garantată prin lege pozitivă, în contra culturii lor, și prin aceasta în contra existenței lor de neam.

Rezistența aceasta și însoțitoarea agitație a fost binevenită apostolilor politice intransigente naționale, cari văzând în aceste reflexiuni dușmănoase expresiunea tendinței sistematice în contra statului și în contra legii, și prin aceasta justificarea direcției lor intransigente, au dat cu desăvârșită liniște sufletească lozinea fatală: *Carthaginem delendam esse censeo*. Cu aceea, că conclusia e scoasă din premise false, și nu poate să fie corectă, puțini și-au bătut capul. Mai puțin aceia, cari nu din esaminări psihologice și logice, ci din lozine ca sunet bun sunt obicinuiți ași construi teoriile politice, ași croi astfel de direcțiuni și ale propaga, fără a afla de lipsă se observe regula lui „*audiatur et altera pars*”, care formează condiția primordială a unei judecăți corecte, și fără a espune în modul acesta teoriile lor judecății controlătoare.

Astfel se nasc, din informațiuni unilaterale, teorii false, cu lozinele populare luate din ele, și astfel de direcții politice, în fața cărora, tocmai în urma „*popularității*” lor, sunt siliți a se pleca și cei înțelepți. Dar o astfel de *dispoziție publică* a fost și aceea, care a pus pe Mântuitorul pe cruce, iar pe Galilei pe rug.

E o apariție, pe cât de caracteristică, pe atât de întristătoare, că din astfel de informațiuni unilaterale, tocmai de aceea deci greșite, se nutrește, nu numai marea publică, partide întregi regnicolare, ci și guvernul însuși. E aproape de necrezut, că guvernele noastre, cari au abandonat principiile politice stabilite de *Deák* și *Eötvös*, fără a fi fost în stare să croiască altă direcție conștientă, pe ce informațiuni unilaterale și superficiale sunt silit

a se rezima la rezolvarea chestiunilor, cari stau în cea mai strânsă legătură cu bunăstarea și existența din viitor a țării! Aproape cu mirare am observat, cum guvernele noastre (cu excepțiunea singurului *Széll Kálmán*, care a aflat de bine să disolve secția de naționalități a lui *Bánffy*) mai ales dela astfel de indivizi își primesc datele referitoare la chestia de naționalitate, cari înșiși nu cunosc raporturile, și provoacă luarea celor mai greșite măsuri. Politică conștientă naționalistă înzadar căutăm, pentru că ori încătro privim, nu vedem decât *incercare*, așa numită „*vurșlizare*”, fără nici un sistem, iar în timpul mai nou astfel de dispozițiuni, cari potentează numai chaosul și sunt bune numai să înstrăineze și mai mult naționalitățile.

Așa am ajuns acolo, că astăzi o parte a populațiunii se află în luptă deschisă cu ceeaaltă, și cu așa ură înverșunată se năpustește una asupra celeialalte, spre marea delectare a dușmanilor nostri din afară, ca cei doi lei mănioși ai baronului *Münchhausen*, cari s'au mîncat reciproc și numai cozile rămase pe câmpul de luptă mai vesteau urma lor.

După ce nu află de dorit, ca noi se ajungem, cu naționalitățile noastre, ca cu o parte din corpul națiunii noastre, soarta acestor doi lei, cred că împlinesc numai o datorință față de patria mea și față de conștiința mea proprie, dacă vin, tocmai acum, când a intrat, în urma interesării străinătății și a amestecului acestuia în mod revoltător, în stadiul cel mai acut chestia de naționalități, atât de neglesă și de stricată, ca se luminez cu date positive chestia aceasta, și se descoper pe față *greșelile și păcatele politice noastre de naționalități*, dar totodată și cerințele unei direcții politice mai corecte și mai oportune, cu inima caldă, mintea trează, cu ajutoriul istoriei și al logicii neînșelătoare a faptelor, pe seama părții din publicul cel mare, care e accesibilă pentru astfel de sisteme.

Situația a devenit acută prin reforma electorală, care stă în legătură strânsă cu chestia de naționalități și prin mișcarea crescândă socialistă, de altă parte și prin chestia croată, asemenea de caracter acut, și în urmă prin purtarea îngrozitor de temerară a aliaților nostri austriaci, manifestată paralel cu turbările acestea; și nexul causal între aceste aparițiuni nu poate să-i scape din vedere aceluia, care nu vede în ele numai un joc simplu al fatalității întâmplări, ci o astfel de evoluțiune politică socială, provocată de motive de mare importanță, care se pregătește se restoarne întreaga noastră alcătuire de stat, se derime eghemonia rassei maghiare și se nimicească existența noastră națională.

Având în vedere, că acum conflictul cu Croații se află la loc de frunte în situația politică, cu el vreau să mă ocup înainte de toate, mai ales pentru aceea, pentru că conflictul acesta cade în afară de ca-

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közre teszi, hogy Szeben vármegyébe kebeleztet Nagysür község határába és elpusztult szőlők területek részleges tagosítás elrendelése iránt Gierlich Tamás és stb. érdek tása ottani lakosok kérvénye folytán a tárgyatást elrendelte, és ennek határnapjaul 1908. évi februán 26-án dél el. 9 órakor a nagyesüri községi irodába kitützte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt szölö birtokosok, azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagosításba beleegyezöknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszeben a kir. törvényszék mint polgári bíróságnak 1907. december 24-én tartott üléséböl.

Dr. Kemény
elnök.

Dezsö
jegyzö.

Noua lege școlară

Articolul de lege XXVII din 1907 referitor la raporturile de drept ale școalelor nesustinite de stat și la competențele învățătorilor aplicați la aceste școale, precum și

Instrucțiunea

cu privire la executarea acestui articol de lege.

Traducere de:

Lazar Triteanu
referent școlar.

Să afă de vânzare la

Librăria arhidiecezană în Sibiu
cu prețul de 1 cor. 20 b. plus 10 bani porto postal.

Pentru domnii preoți!

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu părăți tari,

în care (conform circulariului consistorial numărul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.”

Conține 200 foi.

Prețul **6.60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

„Frăția“ institut de credit și economii în Agnita, Szent-ágotha

primește depuneri spre fructificare:

tără abdicere cu 5%
pe lângă abdicere de 6 luni cu 5½%

Depuneri și ridicări se pot efectui și prin postă pe se-sele institutului. Interesele se compută la semestru și darea o plătește institutul.

[352] 5-6

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Steinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 42— Sibiu — Nagyszeben.

Vită nobilitată
aleasă, liferează

în cea mai bogată cantitate, firma

Kokeltaler

Erste Rebenveredlungsanlage
recunoscută deja de ani ca cea dintăiu și cea mai solidă

Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaș, Nr. 59. (Ardeal.)

Rog cereți listă pentru prețuri ilustrată! Lista pentru prețuri conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării Prin urmare se poate fiecare proprietar de vie, înainte de a face comanda, incredința despre promptitudinea firmei și bunătatea materialu'ui. [307] 23-40

Avis domnilor învățători!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel**, adică cele patru anotimpuri și casa țărănească, trase pe pânză **6.60 cor.**, provăzute cu bețișoare sus și jos à **8.60 cor.** Seria completă, trasă pe pânză cu bețișoare **43 cor.**, plus porto 92 fileri.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecezană.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orșicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Libraria Tipografiei arhidiecezane
Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Euga la Egipt
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Înălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfinței Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

- Iisus pe Cruce
- Înălțarea sfinței cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					cor. foarte fine.
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35-—	40-60	51-80	70-—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28-—	34-60	42-—	56-—	70-—	
fine . . .	26-60	29-40	46-20	56-—	72-50	23-10	27-30	40-60	49-—	65-80	20-30	23-80	35-—	43-40	60-20	18-20	21-—	30-80	39-20	56-—	„ fine.
simple . . .	14-—	16-10	18-20	26-50	36-40	12.60	14-—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14-—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orșice fel de materii și de orșice culoare pe lângă condițiile cele mai favorabile